

МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ СУДДІВ – ПЕРША ДОСЛІДНИЦЬКА КОМІСІЯ 2026

ЗАГАЛЬНА ДОПОВІДЬ

Вплив на незалежність судової влади: нападки з боку політиків – як реагувати?

Вступ

Дослідження Першої дослідницької комісії Міжнародної асоціації суддів (IAJ-UIJM) за 2026 рік присвячене **впливу нападок політичних суб'єктів на судову владу та її незалежність, а також можливим формам реагування**. Вихідною точкою опитувальника є напруженість, що може виникати між політичною та судовою владою, і різні форми її прояву: критика або делегітимізація судової влади як інституції, нападки на окремих магістратів¹, критика конкретних судових рішень, а також можливе використання інституційних інструментів (зокрема перевірок, дисциплінарних проваджень чи реформ) як засобів тиску або сприйняття такого використання як тиску.

Опитувальник також охоплює тісно пов'язане питання: як судова влада може реагувати, коли під сумнів ставляться її незалежність або довіра до системи правосуддя, уникаючи як мовчання, що залишає викривлені уявлення без відповіді, так і таких форм публічної активності, що можуть поставити під загрозу незалежність і безсторонність або створити таке враження. У цьому контексті особливого значення набувають комунікація судової влади та свобода вираження поглядів магістратів, поряд з обов'язками дотримуватися стриманості, виваженості, незалежності й безсторонності, про які йдеться у відповідях національних асоціацій.

Отримано відповіді від 46 асоціацій.

Ангола, Аргентина, Вірменія, Австралія, Австрія, Бразилія, Болгарія, Канада, Кіпр, Данія, Англія та Уельс, Естонія, Фінляндія, Франція, Грузія, Німеччина, Греція, Гвінея, Ісландія, Ірландія, Італія, Казахстан, Ліберія, Ліхтенштейн, Литва, Люксембург, Мексика, Молдова, Монголія, Марокко, Нідерланди, Нігерія, Норвегія, Парагвай, Філіппіни, Португалія, Румунія, Сенегал, Сербія, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Тайвань, Сполучені Штати Америки та Уругвай.

Від європейської групи – 28 доповідей: Вірменія, Австрія, Болгарія, Кіпр, Данія, Англія та Уельс, Естонія, Фінляндія, Франція, Грузія, Німеччина, Греція, Ісландія, Ірландія, Італія, Ліхтенштейн, Литва, Люксембург, Молдова, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Румунія, Сербія, Словенія, Іспанія, Швеція та Швейцарія.

Від африканської групи – 6 доповідей: Ангола, Гвінея, Ліберія, Марокко, Нігерія та Сенегал.

Від іberoамериканської групи – 5 доповідей: Аргентина, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай.

Від Північної Америки та Азії й Океанії – 7 доповідей: Австралія, Канада, Казахстан, Монголія, Філіппіни, Тайвань і Сполучені Штати Америки.

Методологічне зауваження. Назви окремих країн у доповіді наведено для того, щоб описані тенденції та обставини можна було безпосередньо перевірити за відповідями національних

¹ Примітка перекладача. Термін «магістрати» (magistrates) вжито відповідно до оригіналу; залежно від правової системи він може охоплювати суддів, а також прокурорів.

асоціацій. Хоча ці переліки сформовано на підставі загального аналізу отриманих опитувальників і з наміром якомога повніше відобразити виявлені дані, їх не слід вважати обов'язково вичерпними: в окремих частинах доповіді посилання на конкретні країни слугують прикладами описаних ситуацій.

1. Нападки та делегітимізація

1a – Політичні нападки або кампанії з делегітимізації

1a) Чи мали місце у Вашій країні протягом останніх років політичні нападки або кампанії з делегітимізації судової влади з боку політичних суб'єктів?

46 відповідей свідчать про значні відмінності між країнами.

Значна кількість національних асоціацій повідомляє про політичні нападки, кампанії, заяви, спрямовані на делегітимізацію, або інші форми політично вмотивованого оспорування діяльності судової влади (Вірменія, Австрія, Болгарія, Англія та Уельс, Естонія, Франція, Грузія, Греція, Італія, Молдова, Румунія, Сербія, Словенія, Іспанія, Ангола, Гвінея, Ліберія, Нігерія, Сенегал, Філіппіни, Тайвань, США, Аргентина та Бразилія). Однак формулювання різняться: у відповідях ідеться як про повторювані кампанії або нападки, так і про окремі епізоди, поодинокі критику, посилення уваги з боку політиків без систематичних кампаній, а також про відсутність повідомлень щодо нападок.

У деяких відповідях прямо уточнюється характер цього явища: заперечується наявність систематичних або всеохопних кампаній, однак водночас описуються окремі епізоди, критика чи напруженість. Це стосується, з різними формулюваннями, Кіпру, Данії, Фінляндії, Німеччини, Литви, Нідерландів, Португалії, Швеції, Марокко, Австралії, Канади, Казахстану та Монголії. Зокрема, Австралія заперечує наявність широкомасштабних політичних кампаній; Канада загалом заперечує наявність інституціоналізованих або систематичних кампаній; Казахстан зазначає, що усталеної практики систематичних кампаній немає; Монголія формально відповідає ствердно, але уточнює, що офіційних доказів недостатньо для висновку про існування систематичної чи скоординованої кампанії.

В інших відповідях не повідомляється про нападки або кампанії з делегітимізації у значенні, визначеному опитувальником (Ісландія, Ліхтенштейн, Люксембург і Норвегія).

Ситуація в Мексиці має методологічну особливість: відповідь асоціації узагальнює відповіді 18 органів судової влади на місцевому рівні (*Poderes Judiciales Locales*), зберігаючи відмінності між ними. Десять із них визнають наявність нападок, кампаній з делегітимізації або тиску, тоді як інші дають заперечні відповіді.

1b – Основні форми нападок і кампаній з делегітимізації

1b) Якщо так, коротко зазначте основні форми (наприклад: делегітимізація функцій та/або магістрата як особи та/або рішення; використання інституційних інструментів – інспекторів, дисциплінарних проваджень, законодавчих реформ, – що сприймається як тиск).

У відповідях, які описують відповідні епізоди, найчастіше згадуються критика або делегітимізація конкретних судових рішень (Вірменія, Австрія, Болгарія, Кіпр, Англія та Уельс, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Литва, Нідерланди, Португалія, Сербія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Ангола, Гвінея, Марокко, Нігерія, Сенегал, Австралія, Канада, Монголія, Філіппіни, Тайвань, США, Аргентина, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай). У цьому контексті в одних випадках наголошується, що оспорування зосереджене на змісті або наслідках рішення; натомість в інших відповідях

національних асоціацій зазначається, що воно поширюється на легітимність і безсторонність судді або судового органу, який ухвалив рішення.

Друга форма нападок, що неодноразово згадується в доповідях, – це особисті нападки на окремих магістратів, іноді через медіа та соціальні мережі, а в деяких випадках – із погрозами або переслідуванням (Вірменія, Австрія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Нідерланди, Сербія, Ліберія, Нігерія, Сенегал, Австралія, Філіппіни, Тайвань, США, Аргентина, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай).

В інших доповідях також описуються нападки на судову владу як інституцію через звинувачення в упередженості, політизації, корупції або нелегітимності (Болгарія, Німеччина, Греція, Італія, Румунія, Ліберія, Нігерія, Сенегал, Канада, Тайвань, США, Аргентина та Бразилія).

У деяких доповідях інституційні інструменти або процеси розглядаються в контексті політичного тиску чи втручання: перевірки або дисциплінарні провадження, процедури призначення чи просування по службі, бюджетні заходи, імпічмент, законодавчі реформи або зміни в організації судової влади (Вірменія, Болгарія, Естонія, Франція, Італія, Литва, Румунія, Сербія, Словенія, Ліберія, Тайвань, США, Аргентина, Мексика та Парагвай).

Ці обставини описуються в доповідях неоднаково: в одних випадках вони визначаються як фактичні форми тиску або такі, що сприймаються як тиск; в інших – прямо заперечується їх систематичне використання.

Марокко також повідомляє про напруженість, пов'язану з окремими законодавчими реформами у сфері правосуддя, які спричинили дискусію щодо захисту незалежності судової влади від виконавчої влади. Канада також повідомляє про критику та суперечки навколо процедури призначення суддів, зокрема про політичні заяви на підтримку критеріїв добору, які більшою мірою відповідали б політичним пріоритетам чинного уряду. Аргентина повідомляє про використання медіа та соціальних мереж, що, за даними відповіді національної асоціації, фінансуються виключно або переважно державою, для делегітимізації судових рішень, суддів, посадових осіб судової системи та представників суддівських асоціацій. Бразилія як крайній прояв описаної інституційної напруженості наводить вторгнення 8 січня 2023 року до будівель Федерального верховного суду, Конгресу та Президента Республіки і завдання їм значних пошкоджень під час дій, які у відповіді охарактеризовано як антидемократичні.

2. Інституційні інструменти захисту та реагування

2а – Наявні інструменти

2а) Чи існують у Вашій правовій системі інституційні інструменти реагування на делегітимізацію, нападки або політичний тиск? (Наприклад: втручання органу суддівського самоврядування; механізми захисту від будь-якого використання дисциплінарних проваджень як засобу тиску.)

2б) Якщо так, дуже коротко зазначте, як вони функціонують і хто може ініціювати їх застосування.

Відповіді свідчать про значне різноманіття інструментів, за допомогою яких різні правові системи можуть реагувати на нападки, делегітимізацію або тиск, спрямовані проти судової влади.

У численних національних доповідях зазначаються судові ради, органи суддівського врядування чи самоврядування або інші інституції судової влади, на які в різних формах покладено функції захисту незалежності чи реагування на втручання і тиск (Вірменія, Болгарія, Естонія, Франція, Грузія, Ірландія, Італія, Литва, Люксембург, Молдова,

Португалія, Румунія, Сербія, Словенія, Іспанія, Ангола, Гвінея, Марокко, Нігерія, Сенегал, Канада, Казахстан, Монголія, Філіппіни, Тайвань, США, Бразилія, Мексика та Парагвай). Описані форми втручання різняться і залежно від правової системи включають спеціальні механізми захисту, гарантії в межах дисциплінарних проваджень, повідомлення компетентним органам, заходи безпеки, публічні заяви та інші форми інституційної комунікації.

У низці правових систем захист забезпечується шляхом втручання голів судів, вищих посадових осіб судової влади або структур, відповідальних за інституційну комунікацію (Болгарія, Англія та Уельс, Франція, Греція, Румунія, Словенія, Нігерія, Австралія, Канада, Бразилія, Мексика та Парагвай).

Поряд із цими інструментами в багатьох країнах професійні асоціації магістратів реагують шляхом заяв, висловлення публічних позицій або інших ініціатив, спрямованих на захист незалежності судової влади чи підтримку відповідних магістратів (**Австрія, Болгарія, Німеччина, Греція, Італія, Молдова, Нідерланди, Португалія, Румунія, Сербія, Словенія, Іспанія, Гвінея, Ліберія, Сенегал, Австралія, Тайвань, Аргентина, Бразилія, Парагвай та Уругвай).**

Отже, в межах однієї правової системи можуть співіснувати різні форми захисту, а у відповідях не завжди визначено єдиного інституційного суб'єкта, уповноваженого реагувати.

У деяких відповідях прямо зазначено, що спеціального або формалізованого інституційного механізму реагування на політичні нападки чи кампанії з делегітимізації немає (Австрія, Данія, Естонія, Фінляндія, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Швейцарія, Австралія, Канада, Сенегал та Уругвай). Водночас у багатьох із цих самих правових систем описано інші форми захисту або реагування за участю судових органів, вищих посадових осіб судової влади, адміністрацій судів, професійних асоціацій, із застосуванням інструментів забезпечення безпеки чи публічної комунікації.

Таким чином, згідно з відповідями національних асоціацій, відсутність механізму, спеціально призначеного для реагування на делегітимізацію, не означає відсутності будь-якої можливості втручання.

Порядок приведення в дію механізмів та інструментів реагування істотно різниться. У низці систем відповідний магістрат може повідомити про втручання, звернутися до компетентного органу або в інший спосіб ініціювати застосування певної форми захисту (**Вірменія, Болгарія, Грузія, Ірландія, Молдова, Іспанія, Марокко, Сенегал, Казахстан, Монголія, Філіппіни, Мексика та Парагвай).**

В інших випадках також зазначається можливість дій компетентного органу з власної ініціативи або ініціювання відповідних заходів іншими суб'єктами: наприклад, у **Болгарії** застосування механізму також можуть ініціювати загальні збори суддів, голова суду або професійна асоціація; у **Грузії** Вища рада юстиції також може діяти з власної ініціативи; в **Іспанії** реагувати може і прокурор.

У **Бразилії** голови судів можуть вживати заходів на інституційному рівні для захисту судової влади та її представників; *Національна рада юстиції (Conselho Nacional de Justiça)* може діяти в межах своїх конституційних повноважень, а суддівські асоціації – виступати з публічними заявами та, коли це допускається, звертатися до судових або адміністративних процедур. **Аргентина** повідомляє, що дисциплінарні провадження щодо суддів і посадових осіб судової системи розпочинаються на підставі офіційних скарг про неналежну поведінку або правопорушення, вчинені під час виконання їхніх функцій, а відповідні особи можуть надавати пояснення та подавати докази на свій захист.

3. Комунікація магістратів: можливості та обмеження

3/3a – Правила комунікації та характер джерел

Чи існують у Вашій правовій системі правила (закони, підзаконні акти, кодекси етики, акти м'якого права, наднаціональне законодавство), що регулюють комунікацію магістратів як на інституційному, так і на позаінституційному рівні?

Якщо так, уточніть:

a) чи є ці правила обов'язковими, чи належать до м'якого права.

У відповідях описано дуже різні системи регулювання, що часто складаються з джерел різного характеру, які можуть співіснувати.

У багатьох правових системах конституційні або законодавчі положення співіснують із кодексами етики, кодексами поведінки, настановами, рекомендаціями та іншими інструментами м'якого права (серед інших: Австрія, Болгарія, Франція, Німеччина, Ірландія, Італія, Ліхтенштейн, Литва, Молдова, Нідерланди, Норвегія, Іспанія, Гвінея, Ліберія, Марокко, Нігерія, Сенегал, Австралія, Канада, Казахстан, Монголія, Філіппіни, Тайвань, США, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай).

У відповідях щодо деяких країн прямо розмежовано обов'язкові правила та необов'язкові інструменти або інструменти м'якого права.

Зокрема, поряд із національними джерелами в низці відповідей згадуються міжнародні або наднаціональні принципи й інструменти, серед яких *Бангалорські принципи поведінки суддів, Основні принципи ООН щодо незалежності судових органів, Висновок Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) № 25 (2022), Ібероамериканський кодекс суддівської етики (Código Iberoamericano de Ética Judicial)* та інші регіональні чи міжнародні стандарти. У деяких правових системах також згадуються висновки й рекомендації органів суддівської етики або інституцій судової влади, що сприяють конкретизації критеріїв, застосовних до комунікації магістратів.

Однак не в усіх правових системах існують правила, спеціально присвячені комунікації судової влади: натомість у деяких відповідях описано застосування в цій сфері загальних принципів свободи вираження поглядів та обов'язків, зумовлених обійманням суддівської посади (наприклад, **Ісландія та Швеція**).

3b – Участь у публічних дискусіях

b) чи дозволено магістратам брати участь у публічних дискусіях, зокрема з питань правосуддя, незалежності або верховенства права.

У багатьох відповідях визнається можливість участі магістратів у публічних дискусіях, зокрема щодо здійснення правосуддя, функціонування судів, незалежності судової влади та верховенства права, у межах, зумовлених обійманням суддівської посади (**Вірменія, Болгарія, Кіпр, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Ліхтенштейн, Литва, Люксембург, Молдова, Нідерланди, Норвегія, Румунія, Сербія, Словенія, Іспанія, Ангола, Гвінея, Марокко, Нігерія, Сенегал, Казахстан, Монголія, Тайвань, США, Аргентина, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай**).

Проте обсяг такої можливості неоднаковий. У деяких відповідях можливість виступів магістратів пов'язується насамперед із професійним, академічним або інституційним середовищем: **Грузія** прямо згадує наукові та професійні дискусії; **Кіпр** – академічні, професійні й інституційні обговорення; **Тайвань** серед іншого вказує на наукові праці, лекції та професійні публікації. У відповіді **Ліберії** чітко розмежовано індивідуальну комунікацію, для якої зазначено особливо широкі обмеження, та колективну й інституційну комунікацію,

здійснення якої покладено, зокрема, на Головного суддю та суддівську асоціацію. **В Англії та Уельсі** увагу зосереджено насамперед на усталеному правилі, що обмежує публічні коментарі суддів, зокрема щодо власних рішень, урядової політики, призначень на публічні посади та окремих справ. **Австралія** закликає до особливої обережності щодо політичних суперечок, за винятком питань, які безпосередньо стосуються функціонування судів, незалежності судової влади або здійснення правосуддя.

Отже, загальна картина свідчить про різні способи визначення можливостей для вираження поглядів:

- в одних правових системах прямо визнається можливість індивідуальних виступів;
- в інших – участь більшою мірою здійснюється в інституційних, асоціативних, академічних або професійних формах.

3с – Конкретні обмеження

с) чи існують конкретні обмеження.

Попри різноманіття національних правил, у відповідях часто згадуються певні критерії та обмеження, пов'язані зі здійсненням магістратами свободи вираження поглядів.

Серед найчастіше згадуваних обмежень – вимоги незалежності й безсторонності, а в деяких відповідях – також збереження зовнішнього враження безсторонності (**Вірменія, Болгарія, Кіпр, Фінляндія, Німеччина, Ірландія, Італія, Литва, Молдова, Нідерланди, Норвегія, Румунія, Іспанія, Гвінея, Марокко, Нігерія, Сенегал, Канада, Казахстан, Монголія, Філіппіни, Тайвань, США, Аргентина, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай**).

У численних опитувальниках також згадуються конфіденційність, професійна таємниця або таємниця нарадчої кімнати (**Вірменія, Данія, Фінляндія, Італія, Молдова, Нідерланди, Іспанія, Гвінея, Марокко, Нігерія, Сенегал, Монголія, Мексика та Парагвай**).

Ще одне неодноразово згадуване обмеження стосується проваджень, які перебувають на розгляді, справ, що можуть надійти на розгляд магістрата, або коментарів щодо окремих справ чи власних рішень магістрата (**Вірменія, Австрія, Кіпр, Фінляндія, Англія та Уельс, Грузія, Італія, Литва, Молдова, Нідерланди, Сербія, Словенія, Іспанія, Гвінея, Марокко, Нігерія, Сенегал, Канада, Австралія, Монголія, Філіппіни, Тайвань, США, Аргентина, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай**).

В інших відповідях наголошується на гідності або авторитеті судової влади, довірі суспільства, поміркованості, стриманості чи обачності (серед інших: **Вірменія, Австрія, Кіпр, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Ліхтенштейн, Литва, Молдова, Норвегія, Іспанія, Канада, Філіппіни, США, Гвінея, Марокко, Сенегал, Аргентина та Бразилія**).

Також неодноразово згадуються обмеження щодо політичної або партійно-політичної діяльності (**Вірменія, Болгарія, Кіпр, Естонія, Грузія, Німеччина, Греція, Італія, Молдова, Сербія, Іспанія, Ангола, Гвінея, Ліберія, Марокко, Нігерія, Казахстан, Монголія, Філіппіни, Тайвань, Аргентина, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай**), а також окремі вимоги обережності чи дотримання магістратом своїх обов'язків під час користування соціальними мережами (**Австрія, Фінляндія, Ліхтенштейн, Канада, Монголія, Філіппіни, Сенегал, Бразилія, Парагвай та Уругвай**).

Таким чином, у сукупності відповіді засвідчують поширеність певних спільних обмежень, конкретизованих відповідно до національних правил.

3d – Національна та наднаціональна судова практика

3d) Чи існують у Вашій правовій системі судові рішення (національні або наднаціональні), у яких визнано правомірність публічних виступів магістратів на захист незалежності чи верховенства права та/або визначено межі свободи вираження поглядів магістратів?

У низці відповідей наведено національні судові рішення, у яких безпосередньо або в контексті ширших питань розглядалися свобода вираження поглядів магістратів, обмеження, зумовлені обійманням суддівської посади, або можливість публічних виступів. Приклади національної судової практики наведено, зокрема, у відповідях **Німеччини, Греції, Сербії, Іспанії, Австралії, Канади, Казахстану, Філіппін, Тайваню та Швейцарії**. США уточнюють, що рішення, які прямо стосуються публічної комунікації федеральних суддів, немає, але окремо посилаються на справу *«Республіканська партія Мінесоти проти Байта» (Republican Party of Minnesota v. White)*, яка стосується свободи вираження поглядів кандидата на посаду судді штату в контексті виборчої кампанії.

Особливого значення набуває також наднаціональна судова практика. Серед найчастіше згадуваних рішень Європейського суду з прав людини – *«Бака проти Угорщини» (Baka v. Hungary)*, *«Журек проти Польщі» (Żurek v. Poland)*, *«Віллі проти Ліхтенштейну» (Wille v. Liechtenstein)*, *«Мірослава Тодорова проти Болгарії» (Miroslava Todorova v. Bulgaria)*, *«Данілець проти Румунії» (Danileț v. Romania)* та *«M.D. та інші проти Іспанії» (M.D. and Others v. Spain)*. На них посилаються у відповідях **Болгарії, Італії, Молдови, Норвегії, Румунії, Іспанії, а також Марокко**.

У відповідях із країн міжамериканського регіону (**Аргентина, Бразилія, Мексика та Парагвай**) серед інших згадуються справи *«Лонес Лоне та інші проти Гондурасу» (López Lone y otros v. Honduras)*, *«Ріко проти Аргентини» (Rico v. Argentina)*, *«Уррутія Лобро проти Чилі» (Urrutia Laubreaux v. Chile)* та *«Ріос Авалос та інші проти Парагваю» (Ríos Avalos y otro v. Paraguay)*. **Мексика** також посилається на справи *«Бака проти Угорщини» (Baka v. Hungary)* та *«Кудешкіна проти Росії» (Kudeshkina v. Russia)*.

У деяких опитувальниках, окремо від судових рішень, натомість згадуються висновки, рішення в дисциплінарних справах або матеріали органів з питань етики (**Естонія** згадує Раду з питань етики, **Словенія** – Комісію суддівської етики, **Франція** – висновок Вищої ради магістратури (*Conseil supérieur de la magistrature*), а **США** – консультативні висновки (Advisory Opinions)).

4. Дисциплінарна та етична відповідальність

4a/4b – Відповідальність і компетентні органи

У Вашій системі:

a) чи може порушення правил комунікації спричинити дисциплінарну та/або етичну відповідальність?

b) який орган уповноважений ухвалювати рішення в дисциплінарному провадженні або провадженні з питань етики/деонтології?

У значній частині відповідей зазначається, що порушення правил або обов'язків, застосовних до комунікації магістратів, за обставин, передбачених відповідними правовими системами, може спричинити дисциплінарні та/або етичні наслідки (**Вірменія, Австрія, Болгарія, Кіпр, Данія, Англія та Уельс, Франція, Грузія, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Ліхтенштейн, Литва, Люксембург, Молдова, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Румунія, Сербія, Словенія, Іспанія, Ангола, Гвінея, Ліберія, Марокко, Нігерія, Сенегал, Канада,**

Казахстан, Монголія, Філіппіни, Тайвань, Аргентина, Бразилія, Мексика, Парагвай та Уругвай).

Однак використані формулювання не є однаковими.

У відповіді **Австрії** розмежовано порушення службових і професійних обов'язків та уточнено, що порушення етичних норм може розглядатися як порушення професійних обов'язків. В **Англії та Уельсі** порушення правил комунікації може становити неналежну поведінку судді та призвести до дисциплінарного провадження. Натомість **Естонія** уточнює, що порушення етичних правил саме по собі не є безпосередньою підставою для відкриття дисциплінарного провадження. **Фінляндія та Швеція** зазначають, що спеціальних правил комунікації, порушення яких тягне дисциплінарну чи етичну відповідальність, немає, водночас описуючи загальні засади відповідальності магістратів. **Австралія**, яка посилається на усталені правила та настанови, а не на спеціальні правила комунікації, допускає, що певна поведінка може стати підставою для скарги. У відповіді **США**, своєю чергою, проведено розмежування залежно від характеру порушення та статусу відповідного судді.

У різних правових системах компетентні органи визначаються по-різному та, відповідно до термінології, використаної у відповідях національних асоціацій, включають судові ради або їхні підрозділи, дисциплінарні органи й суди, верховні суди, судові комісії та інші спеціально уповноважені органи.

У деяких системах дисциплінарні функції та функції з питань етики також покладено на різні органи, що впливає, наприклад, із відповідей **Болгарії, Молдови, Іспанії, Мексики та Парагваю**. В **Австрії** у провадженні беруть участь різні суб'єкти, зокрема дисциплінарний прокурор і суддя, який проводить розслідування, тоді як остаточне рішення ухвалює дисциплінарний суд. У відповіді **Англії та Уельсу** Управління з розслідування питань суддівської поведінки (Judicial Conduct Investigations Office) визначено як орган, у якому може здійснюватися дисциплінарне провадження.

4с – Національні асоціації

4с) Чи передбачає національна асоціація магістратів форми внутрішнього контролю або відповідальності у сфері комунікації? (Зазначте лише, чи існують такі форми та в чому вони полягають)

Відповіді свідчать про різні підходи до наявності форм внутрішнього контролю або відповідальності в національних асоціаціях магістратів.

Деякі асоціації передбачають внутрішні правила або механізми в цій сфері. У **Греції** Статут Асоціації суддів і прокурорів Греції передбачає дисциплінарні провадження щодо її членів; як уточнюється у відповіді, на практиці вони ніколи не застосовувалися. В **Італії** Національна асоціація магістратів (*Associazione Nazionale Magistrati*) має власний Кодекс етики та автономну внутрішню дисциплінарну систему. **Іспанія** описує внутрішні механізми уповноваженого представництва та внутрішній дисциплінарний режим асоціації, тоді як **Румунія** зазначає правила публічного представництва та Національну раду з професійної етики, до функцій якої належать надання роз'яснень із питань етики, робота зі скаргами та рекомендаціями. В **Австрії** комунікація члена асоціації, яка завдає їй шкоди, може порушувати Статут Асоціації суддів Австрії та призвести до виключення з асоціації; у відповіді уточнюється, що таке виключення не впливає на перебування цієї особи на посаді судді. У **Бразилії** Асоціація магістратів Бразилії не має щодо суддів дисциплінарної юрисдикції, порівнянної з юрисдикцією судів або Національної ради юстиції (*Conselho Nacional de Justiça*). Проте асоціація має власний Кодекс етики та поведінки й внутрішні механізми, що стосуються етичних стандартів та управління асоціацією.

У багатьох інших країнах асоціації зазначають, що не мають форм внутрішнього контролю або відповідальності у сфері комунікації (Вірменія, Болгарія, Кіпр, Данія, Англія та Уельс, Естонія, Фінляндія, Грузія, Ісландія, Ліхтенштейн, Литва, Люксембург, Норвегія, Сербія, Словенія, Гвінея, Ліберія, Марокко, Нігерія, Сенегал, Монголія, Філіппіни, Тайвань, США та Уругвай).

Водночас відсутність форм внутрішнього контролю або відповідальності не перешкоджає асоціаціям здійснювати іншу діяльність у сфері комунікації, надання роз'яснень або підтримки магістратів.

У відповідях, зокрема, описано надання роз'яснень і навчання взаємодії з медіа (**Франція**), моніторинг та підтримку колег, стосовно яких здійснюються дисциплінарні провадження (**Португалія**), висновки з питань етики та професійну підтримку (**Швейцарія**), підвищення обізнаності членів про обов'язки, пов'язані з обійманням суддівської посади (**Гвінея**), організацію комунікації асоціації та відносин із пресою (**Сенегал**), консультативну, представницьку або освітню діяльність (**Канада**), а також заяви чи ініціативи, спрямовані на захист незалежності судової влади (**Ірландія, Тайвань і США**). Ці види діяльності у відповідях описано окремо від питання існування форм внутрішньої відповідальності.

У **Парагваї** не передбачено автономного спеціального дисциплінарного режиму асоціації щодо індивідуальної комунікації її членів, проте описано правила інституційної комунікації АМІР та повідомлено про підготовку протоколу щодо комунікації й соціальних мереж, який включатиме внутрішній механізм перевірки без карального характеру. У відповіді Мексики не визначено єдиної моделі національної асоціації та зазначено, що там, де внутрішні механізми існують, вони обмежуються статутними положеннями, кодексами етики або формами саморегулювання асоціації, а їхні наслідки мають виключно внутрішньоорганізаційний характер.

Моніка Мастрандреа (Monica Mastrandrea) – Голова

*Мішель Чайлдс (Michelle Childs) – заступниця голови; Александра Ваян (Alexandra Vaillant) –
Заступниця Голови*

Лукаш Граносік (Lukasz Granosik) – секретар; Марсела Руїс (Marcela Ruiz) – Секретар

Максиміану ду Вале (Maximiano do Vale) – Асоційований член керівного органу